

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی
د استراتژیکو او سیمه‌ییزو خبرنو مرکز

تحقیق هفته

شماره: ۷۷ (از ۷ الی ۱۴ سرطان ۱۳۹۳ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی و اقتصادی هفته‌وار است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی تهیه و نشر می‌گردد، تا نهادهای سیاست‌گذار از آن استفاده نمایند.

په دې ګڼه کې لاندې مطلبونه لولئ:

- مقدمه ۳
- سخنان تکراری رئیس جمهور یا هشدارها
- انتقادات از آغاز تا اکنون ۴
- عوامل موقف‌گیری‌های رئیس جمهور ۵

پاکستان ته ورپېښ گوانښونه او وروستی هلې ځلې

- د افغانستان له حکومت سره د تفاهم هڅې ۷
- په شمالي وزیرستان کې عملیات او تر شا موخې ۸
- افغانستان ته د وزیرستاني کډوالو راتگ او د پاکستان اندېښنې ۹

مقدمه

په دې ګڼه کې د افغانستان لپاره د امریکا او لوېدیځ د توطیو په تړاو، له یوې لوېدیځې رسنۍ سره د ولسمشر حامد کرزي د وروستۍ مرکې او همدارنګه په وزیرستان کې د پاکستاني پوځ د عملیاتو په پایله کې د افغانستان سوېل ختیځو ولایتونو ته د کډوالو راتګ او د پاکستان د وروستیو هلو ځلو په تړاو د ستراتیژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز، د اوونۍ تحلیل د بورډ شننې لولئ.

* ولسمشر حامد کرزي له آتلانتیک مجلې سره په خپله وروستۍ مرکه کې ویلي، چې تېر ۱۳ کلونه په افغانستان کې له طالبانو سره جګړه نه؛ بلکې د امریکا او لوېدیځ له خوا د افغانستان پر وړاندې توطئه روانه ده. که څه هم د ولسمشر دغه امریکا ضد دریځ، اوس تر ډېره عادي شوی دی او یوازې د لیل یې همدا بلل کېږي، چې ګویا ولسمشر غواړي په راتلونکي کې د اتلولۍ نوم وګټي؛ خو دا خبره هومره هم ساده نه برېښي، چې یو ولسمشر دې دومره ستر اعتراضونه وکړي او کوم شواهد او دلایل دې هم ونه لري.

* دغه راز په شمالي وزیرستان سیمه کې د پاکستاني پوځ د عملیاتو له کبله د ډېورنډ فرضي کرښې دې غاړې ته د دغې سیمې د بې ځایه شوو وګړو راکوچېدل او په اړه یې د پاکستان اندېښنې هغه موضوعات دي، چې له امله یې پاکستاني لوري په دې وروستیو کې له افغان لوري سره د تفاهم هڅې پیل کړې دي. په همدې موخه د پاکستاني لوري یوه پلاوي کابل ته سفر وکړ او ترې وروسته د افغانستان د ملي امنیت سلاکار رنگین دادفر سپنتا هم اسلام اباد ته ولاړ او له پاکستاني چارواکو سره یې په دې اړه خبرې اترې وکړې. همدا موضوعات، د ستراتیژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز د اوونۍ تحلیل د بورډ له خوا څېړل شوي دي:

سخنان تکراری رئیس جمهور یا هشدارها

حامد کرزی رئیس جمهور افغانستان یک بار دیگر در مصاحبه خود با یکی از رسانه‌های غربی، جنگ سیزده ساله با طالبان در افغانستان را توطئه آمریکا و غرب خوانده و گفته است که هدف امریکایی‌ها و غربی‌ها از این جنگ، عملی کردن طرح‌های شان در منطقه است.

اینکه حدود یک ماه به پایان ریاست جمهوری حامد کرزی باقی مانده است، بیشتر گفته می‌شود که رئیس جمهور با همچو اظهارات می‌خواهد، خود را قهرمان جلوه دهد. اما پرسش این است که رئیس جمهور با این سخنان خود چه پیامی را می‌رساند؟ و دلیل اصلی چنین اظهارات آقای کرزی چیست؟

انتقادات از آغاز تا اکنون

رئیس جمهور افغانستان از چند سال بدین سو با موقف‌گیری‌های ضد امریکایی و غربی خواسته است، پیام‌هایی را به ملت افغانستان و دولت‌مردان آینده افغانستان برساند. آقای کرزی به گونه‌ای خواسته است تا ملت خود را، از بازی اصلی که از سوی غرب در افغانستان به راه انداخته شده است، باخبر بسازد.

اینکه رئیس جمهور در مدت‌های اخیر حکومت خود به مخالف غرب و امریکا روی آورده است، بعضی‌ها به این باور هستند که بدون شک رئیس جمهور کرزی در اوایل حکومت خود به خوبی می‌دانست که غربی‌ها چه دسیسه‌هایی را برای تضعیف کشور مان دارد، پس چرا در همان زمان‌ها از این دسیسه‌ها و توطئه‌ها یاد نمی‌کرد؟ و چرا به عنوان رئیس جمهور از همان آغاز کار، اقدامات جدی را روی دست نگرفت، تا در طول سال‌های گذشته این توطئه‌ها و دسیسه‌ها را، تا حدی کم‌تأثیر می‌کرد؟

آنان این گونه اقدامات و سخنان تند علیه یکدیگر را، تنها و تنها برای ذهنیت دادن اذهان عامه می‌دانند که گویا تنها جنبه نمایشی دارد و به زعم آنان زیر کاسه نیم کاسه‌ای وجود دارد.

این پنداشت نیز اما بیشتر دقیق به نظر نمی‌رسد، چون از اقدامات ماه‌های اخیر آقای کرزی ظاهراً معلوم می‌شود که چیزهایی را درک کرده است و نمی‌خواهد با کنمان آنها، کشور خود را با چالش‌های جدی‌تری در آینده روبه‌رو کند. به همین دلیل رئیس‌جمهور کرزی از پنج سال بدین سو گاه‌گاهی همچو اظهارات تند در مورد توطئه‌های غرب را، بیان داشته است. و این پرسشی که او با غرب در تفاهم بود و طرح‌های آنان را می‌دانست، چرا در اوایل حکومت خود با طرح‌های ضد افغانستانی مخالفت نمی‌کرد؟ دلیلش این باشد که حامد کرزی و حکومتش در آن زمان به حدی نرسیده بود که انتقادات وی از امریکا زیان‌بار نباشد، ولی در سال‌های اخیر می‌داند که پایه‌های نظام در افغانستان، در مقایسه به سال‌های نخست محکم‌تر گردیده است.

اولین برخورد حامد کرزی با امریکا، در سال ۱۳۸۸ خورشیدی، پس از انتخابات ریاست جمهوری بود که بعد از تایید دور جدید ریاست جمهوری کرزی از سوی کاخ سفید (که براساس آن دولت امریکا قبل از اعلان کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان، کرزی را به عنوان رئیس‌جمهور منتخب افغانستان معرفی نموده بود) حامد کرزی در گفتگو با روزنامه فرانسوی لوفیگارو از رفتارهای امریکا شدیداً انتقاد کرده و گفته بود که امریکا و متحدانش باید بدانند که دولت افغانستان یک دولت مستقل است و آزادانه می‌تواند در مسائل داخلی کشورش تصمیم‌گیری نماید. حامد کرزی گفته بود، درست است که گفته شده هرکس "نان دهد فرمان دهد" اما هیچ یک از ملت افغانستان تمایل ندارد که رئیس‌جمهور کشورش مطیع و سرسپرده خارجی‌ها باشد.

بعد از آن، به ویژه در سال‌های اخیر هر فرصتی را غنیمت شمرده و امریکا و غرب را، به باد انتقاد گرفته است که از طریق آن به ملت و سیاستمداران افغانستان پیام‌هایی را رسانده تا آنها نیز این حقایق را در نظر بگیرند.

عوامل موقف‌گیری‌های رئیس‌جمهور

هرچند مدت اندکی از ریاست جمهوری حامد کرزی باقی مانده است، ولی مهم این است که به هر صورت سخنان آقای کرزی به عنوان یک رئیس‌جمهور آنقدر هم عادی نیست که گویا او می‌خواهد قهرمان آینده باشد. پرسش این است که هدف اصلی رئیس‌جمهور از این اظهارات چیست؟

چنین اظهارات رئیس‌جمهور شاید برخاسته از چند دلیلی باشد؛ اول اینکه رئیس‌جمهور مسؤولیت خود را درک کرده و می‌خواهد عوامل اصلی سرنوشت تلخ کشور را افشا نماید. دوم اینکه او می‌خواهد جانشینان حکومت خود را از نیرنگ‌های امریکا و غرب آگاه بسازند تا برای بدست آوردن قدرت، کشور را قربانی دسایس غرب ننموده و راهی را برای بیرون آوردن از این حالت ویرانگر، جستجو نمایند. چون رئیس‌جمهور کرزی ممکن در چند سال حکومتداری خود، برای درک اهداف اصلی دوستان خارجی خود تلاش ورزیده باشد، در سال‌های اخیر می‌خواهد همان تجارب خود را به دیگران بیان کند.

فرمانروایان آینده نیز باید کم از کم به اظهاراتی که آقای کرزی در مورد نیت‌های نامیمون غرب و امریکا بیان داشته است، به دقت بنگرند و آنرا مورد توجه و تأمل خود قرار دهند. به حدی هم ساده و ممکن نیست که رئیس جمهور یک کشور بدون شواهد، استدلال و اسناد همچو اظهارات تندی را بیان دارد.

اصلاً خاموشی امریکا و جامعه جهانی در برابر انتقادات تند رئیس جمهور بر همین حقایق مهر تأیید می‌گذارد و چنان می‌نماید که سخنان رئیس جمهور بر احساسات استوار نیست، بلکه رازهایی هستند که بر اساس تجارب او بدست آمده است. آقای کرزی با امضاء کردن پیمان امنیتی احتمالاً امتیازاتی را بدست می‌آورد و در آن زمان بیشتر همین گونه مطرح می‌شد که گویا رئیس جمهور برای تضمین آینده خود چانه‌زنی می‌کند و در پایان کار پیمان را امضاء خواهد کرد، ولی معلوم شد که رئیس جمهور از ته دل با پیمان امنیتی مخالفت دارد. هرچند رئیس جمهور آینده بقای خود را در امضای این پیمان خواهد دید و آنرا امضاء خواهد کرد، اما رئیس جمهور آینده باید موقف‌گیری‌های رئیس جمهور کرزی را که ۱۳ سال با امریکایی‌ها و غربی‌ها بوده و دسیسه‌های آنان را در قبال افغانستان درک کرده است، در نظر گرفته از سیاست‌های غرب، خود را آگاه بسازد.

پس از فروپاشی رژیم طالبان، صدها هزار نفر در جنگ افغانستان کشته شده اند هنوز آمار دقیق از قربانیان این جنگ در دست نیست. اگر رئیس جمهور آینده نیز به توطئه‌های امریکا و غرب توجه نکند، جنگ امریکا در افغانستان بیشتر از این طولانی و افغانستان بیشتر قربانی این جنگ تحمیلی خواهد شد.

پاکستان ته ورپېښ گوانبونه او وروستی هلې ځلې

په شمالي وزیرستان کې د پاکستان د اردو پوځي عملیاتو، که له یوې خوا د وسله والو جنګیالیو په وړاندې د پاکستان د حکومت د نوي دریځ او د دغه هېواد د ثبات په تړاو نوي تحلیلونه را ټوکولې؛ خو افغانستان ته د دغو عملیاتو له امله د کډوالو له راتګ سره، د دغو جګړو سیمه ییز اړخ هم اهمیت موندلی دی.

دا د شمالي وزیرستان پر قبایلو د پاکستاني پوځ لومړني عملیات او پوځي تحرکات نه دي؛ بلکې تر دې دمخه یې هم وخت ناوخت په دغو سیمو کې د پوځي عملیاتو او استخباراتي توطیو پر مټ، ګڼ شمېر قبایلي مشران وژلي او د ټولو نظامي خوځښتونو دلیل یې هم په دې سیمه کې له تروریزم سره د مبارزې پلمې وې. مګر دا چې په دغه سیمه کې دا ځل پراخ عملیات، په افغانستان کې د ټاکنو له کشمکشونو سره هم مهاله پیل شول، په اړه یې ډېرې پوښتنې یې ځوابه دي.

د افغانستان له حکومت سره د تفاهم هڅې

په شمالي وزیرستان د بریدونو له پیل سره د ډیورنډ کرښې دې غاړې ته د پاکستان ضد طالبانو د ځواکمنېدو اندېښنې هم زیاتې شوې او د جګړې له سیمې څخه کډوال هم د افغانستان سوېل ختیځو ولایتونو ته راوکوچېدل، چې دې چارې د پاکستان اندېښنې هم زیاتې کړې دي. پاکستان اندېښنه لري، چې د طالبانو هسته او ځواک که د افغانستان او بهرنيانو لاس ته ورشي، پاکستان ته به یې گوانبونه جدي او زیات شي، چې په وروستیو پېښو کې یې د کراچۍ برید یوه بېلګه وه. داسې مهال بیا د سیمې استخبارات دغسې عملیات پلانونی شي او د همدغو وسله والو په مټ یې عملي کولی شي.

د نواز شریف په مشرۍ په اسلام آباد کې د نوي حکومت واک ته رسېدو او بالاخره په شمالي وزیرستان د عملیاتو له پیل سره، پاکستاني حکومت له افغان لوري سره د طالبانو پر وړاندې عملیاتو کې، د همکارۍ غوښتنه او د تفاهم هڅه وکړه؛ چې کابل ته د

پاکستان د حکومت د یوه پلاوي له سفر وروسته، د افغانستان د ولسمشر د ملي امنیت سلاکار رنگین دادفر سپنتا هم، اسلام آباد ته ولاړ ترڅو د طالبانو پر وړاندې د اوسني جگړې په اړه سلامشورې وکړي.

خو ښاغلي سپنتا اسلام آباد ته له سفر وروسته، په کابل کې خبريالانو ته د خپلو هغو شرطونو یادونه وکړه، چې دوی پاکستان ته وړاندې کړي وو او په ډاگه یې کړه، چې په پاکستان باور نه لري مگر دا چې د هغوی عملي همکاري وويني. ښاغلي سپنتا په عين حال کې په هلمند کې په پراخو بریدونو کې، د پاکستان پر لاس لرلو هم نیوکه وکړه.

په داسې حال کې چې پاکستان اوس د افغانستان، هند، امریکا او ناټو له خوا ډېرې اندېښنې لري او په ورته وخت کې د افغانستان په ختیځو سیمو هم د پاکستان له خوا بریدونه روان دي، په اوسني حساس حالت کې د دواړو هېوادونو تر منځ د بې باورۍ په لازياتېدو کې د پام وړ رول لري.

په شمالي وزیرستان کې عملیات او ترشا موخې

پاکستان ته د وزیرستان له اړخه په تېرو څو کلونو کې زیانونه او گواښونه متوجه دي او داسې ښکاري، چې د ځینې نورو عواملو ترڅنګ وزیرستان هم هغه سیمه ده، چې پاکستان یې د تباهي کندی ته نږدې کړی دی. له همدې امله دا سیمه د بېلابېلو وسله والو، دغه راز د پاکستاني پوځیانو او یا هم د امریکا د بې پیلوټه الوتکو د بېلابېلو پوځي اقداماتو، د تمرکز ساحه هم وه.

بلخوا ویل کېږي چې د ملا فضل الله تر مشرۍ لاندې طالبانو باندې فشار راوړل، د پاکستاني طالبانو په رهبرۍ کې د پاکستان د پوځ له خوا د درز اچولو هڅه او د خالد محسود (سجنا) په مشرۍ د پاکستاني طالبانو له یوې نوې ډلې سره د سولې خبرو اترو ته لاره هوارول هم د دغو عملیاتو یو هدف دی.

په ۲۰۰۱ کال کې له افغانستان څخه د ملا محمد عمر په مشرۍ د طالبانو د تگ او تیتېدو او بیا په ۲۰۰۹ کال کې د ډېورنډ د کرښې له هغې غاړې څخه د ملا فضل الله په مشرۍ د پاکستاني طالبانو راتگ او تیتېدل تر یوه حده دا ځل بیا هم په همدغو قبایلي سیمو کې تکرار شول.

د پاکستان په دغو عملیاتو هم نیوکې دا دي، چې پوځ عمومي افکارو ته ناسم معلومات ورکوي او په ورځنیو جگړو کې د گڼو وسله والو جنګیالیو په تېره بیا د اوزبېک جنګیالیو د وژلو ادعا کوي، په داسې حال کې چې هلته بهرني خبريالان نه پرېښودل کېږي او په عملیاتو کې اصلي زیان ولسي وگړي ويني؛ خو داسې ښکاري چې اوسني عملیات به هغه پایله ونه لري، چې پاکستان یې تمه لري.

د پاکستان بېلابېلې نقطې د داسې ډلو د بې خنده حضور شاهدي دي چې د سيمه ييزو اهدافو د تر لاسه کولو لپاره کارول کېږي. په تېر کې هم تل د قبایلي سيمو د اوسېدونکو په استعمالولو او يا هم د دوی په خپلو کار شوی، په تېره بيا په افغانستان د روسي ځواکونو د يرغل پر مهال د امريکايي، سعودي او نورو استخباراتي ادارو له خوا، د نيابتي جگړو لپاره گټه ترې پورته کېده.

له ۲۰۰۱ کال وروسته په افغانستان کې د نوي حکومت له واک ته رسېدو سره، له دغو سيمو څخه د افغانستان د حکومت پر وړاندې جگړې رهبري شوې؛ خو دا ځل يې د پاکستان د توقع خلاف د پاکستان لمن هم نيولې او اوس د پاکستان حکومت په پېچلو استخباراتي فعاليتونو او تاوتریخجنو اقداماتو سره، له دغو گواښونو څخه د پاکستان د ژغورلو هڅه کوي.

افغانستان ته د وزيرستاني کېوالو راتگ او د پاکستان اندېښنې

په شمالي وزيرستان کې د بې گناه وگړو پر وړاندې د دغې استخباراتي دسيسې او تپل شوې جگړې له امله شاوخوا پنځه لکه تنه بې ځايه شوي، چې له دې جملې له اویا زره تنو زيات يې د ډېورنډ فرضي کرښې دې غاړې ته راغلي دي.

د پوليو ناروغۍ خپرېدل هغه وېره وه، چې د دغو بې ځايه کېدنو د لړۍ په لومړي سر کې مطرح شوه. د دې تر څنگ يو شمېر افغان رسنيو، افغانستان ته له راغلو کېوالو سره د وسلو د شتون په اړه هم اندېښنې وښودې؛ خو له دې ټولو سره سره په افغانستان کې د دغو بې ځايه شوو کېوالو تود هرکلی وشو او پراخې مرستې ورسره وشوې.

که څه هم د پاکستان پوځ د شمالي وزيرستان اوسېدونکو ته له سيمې څخه د وتلو يوه موده ټاکلې وه خو ورته ويلي يې وو، چې کله له سيمې وځي نو افغانستان ته به نه ځي؛ ځکه پاکستان ته د وزيرستان د کېوالو کنټرولول په راتلونکي کې ستونزمن دي او له دې لارې د ډېرو گواښونو اندېښنې ورسره دي؛ خو بيا هم يو زيات شمېر وزيرستانيان د ډېورنډ فرضي کرښې دې غاړې ته راکډه شول، چې بنايي له امله يې پاکستان په راتلونکي کې د سترو بدلونونو شاهد وي. پای

ارتباط با ما:

ایمیل: csrskabul@gmail.com - info@csrskabul.com

وب سایت: www.csrskabul.com

شماره تماس: (+93) 784089590